نمی‌ارزد. باید انتخاب کرد و خواند. آنقدر نوشته‌های خوب زیاد است که انتخاب از بین آنها نیز مشکل است. باید با تورق و جست‌وجو و مراجعه به منابع نقد آثار و براساس انتخاب علاقهٔ شخصی و بهره‌گیری از پیشنهادهای دوستان کتابخوان در پی بهترین‌ها بود.

بر سردر کتابخانه‌ای نوشته بودند: «هیچ‌کدام از ساخته‌های بشر به‌اندازهٔ کتاب‌ها عمر نمی‌کنند».[۴] شاید این جاودانگی بیشتر به ارتباط بین کتاب‌ها و انسان‌ها مربوط باشد و مراودات مستمری که انسان و کتاب در طول تاریخ با یکدیگر داشته‌اند.

خواندن و مطالعه فعالیتی مستمر است که مراجعه به انواع منابع مکتوب و مضبوط، آن هم با هدف و مقصودی تعریف‌شده و معین را دربرمی‌گیرد

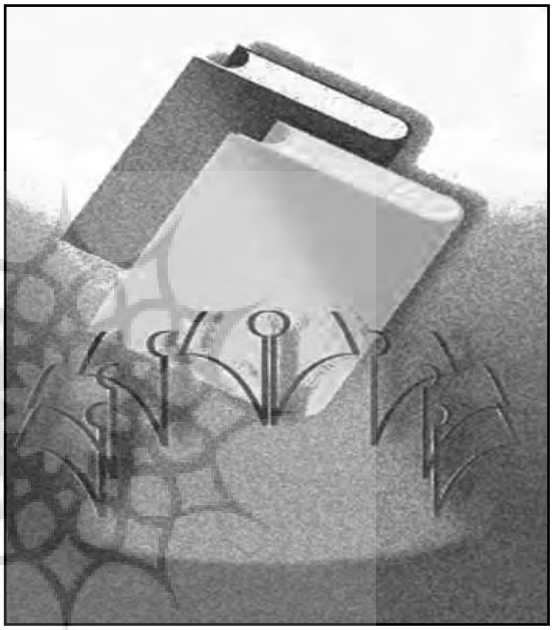

ای خوشا وقت آشنای کتاب/ حبذا روی دلگشای کتاب
آنکه قدر کتاب می‌داند نگزیند/ طلا به‌جای کتاب[۵]

چگونه است، چه شده است امروز، که این روی دلگشای کتاب را ما در سرزمین فردوسی و مولانا، رازی و فارابی، غزالی و خواجه نصیر و صدها رند قلمزن تاریخ علم و ادب، درک نمی‌کنیم و می‌گزینیم طلا به‌جای کتاب. بدون شک قدر کتاب را نمی‌دانیم، وگرنه خواجهٔ شیراز سال‌هاست در گوش ما می‌خواند:

دو یار زیرک و از بادهٔ کهن دومنی/ فراغتی و کتابی و گوشه چمنی
من این مقام به دنیا و آخرت ندهم / اگرچه در پی‌ام افتند هردم انجمنی

خواندن برای خوب‌دیدن، خواندن برای خوب‌گفتن، خواندن برای خوب‌شنیدن و خواندن برای خوب‌بودن. خواندن برای تغییردادن .

«بخوان به‌نام خدایت که بشر را آفرید»[۶] پیام آسمانی برای زندگی زمینی. ماندگارترین شعار برای فصل‌الخطاب‌خواندن.

پی‌نوشت‌ها:

1.hafezian@gmail.com

۲. مهدی آذریزدی – مولف کتابهای قصه‌های خوب برای بچه‌های خوب.

۳. شعار پوستری از شورای کتاب.

۴. کتابخانه‌ای عمومی در فیلم سینمایی استنلی وایسریس.

۵. سروده مهدی آذریزدی.

۶. اقرا باسم ربک الذی خلق (سوره علق؛ آیه ۱).

درست‌خوانی و لذت از مطالعه

■ رامین نیک‌خو
کارشناس مطالعه و یادگیری

مطالعه یکی از بهترین سرگرمی‌های ما محسوب می‌شود و به‌کرّات متفکران و عالمان جامعه در باره ارزش و اهمیت مطالعه سخن گفته‌اند. ولی در حین مطالعه، اگر نکات ظریفی در نظر گرفته شود، آن جذاب‌تر خواهد بود. مثلاً اگر متن موردنظر تا حدی برای ما آشنا باشد، ذهن ما نسبت به مطالب آن کنجکاو و خواندن آن متن موجب رضایت‌مندی ذهن ما خواهد شد. برای رسیدن به این حالت، می‌توان قبل از خواندن متن تیترها، عنوان‌ها، عکس‌ها، جدول‌ها، نمودارها و دیگر موارد برجسته متن را بررسی کرد و در ذهن سؤالاتی درباره آنها مطرح کرد. این کار ذهن را تشنه‌تر و مطالعه را لذت بخش‌تر می‌کند.

همراهی برخی فنون با مطالعه از دیگر مواردی است که تاثیر مطالعه را بسیار افزایش می‌دهد. به‌عنوان مثال، تصویرسازی ذهنی و استفاده از تکنیک تداعی می‌تواند سبب ثبت بهتر مطالب در حافظه گردد؛ برای این کار می‌توان تصویری از مطالب خوانده‌شده در ذهن ایجاد کرد و با اتصال تصاویر به‌هم در ذهن، مطالب را به دنبال هم در ذهن ثبت کرد و امکان یادآوری تسلسلی آنها را فراهم کرد.

نکته جالب دیگری در باره ذهن و حافظه وجود دارد که فراگیران ما اطلاع زیادی درباره آن ندارند، توجه به آن می‌تواند به ایجاد شناخت و یادگیری بهتر کمک کند؛ و آن این است که هرقدر از حافظه خود بیشتر استفاده کنیم، طول عمر حافظه ما بیشتر می‌شود. به عبارت دیگر اگر می‌خواهیم تا پایان عمر همیشه از حافظه‌ای فعال و شاداب برخوردار باشیم باید همواره مطلبی برای آموختن و به حافظه سپردن داشته باشیم. آیا مطلبی را آموخته‌ایم؟ چگونه مطمئن شویم مطلبی را آموخته‌ایم؟ همواره این سؤال در ذهن اکثر فراگیران وجود دارد که در هنگام مطالعه به‌ویژه مطالب درسی نگرانند که شاید مطلب را نیاموخته‌اند و این مسئله سبب وسواس و دوباره یا چند باره‌خوانی مطالب می‌گردد و حالت افراطی آن به وسواس در مطالعه می‌انجامد، و به یادگیری بیشتر هیچ کمکی نمی‌کند.

بهترین راه برای جلوگیری از این حالت توجه به این نکته است که با خواندن زیاد نمی‌توان مطمئن شد که مطلبی را آموخته‌ایم، بلکه با توضیح‌دادن مطلب می‌توان مطمئن شد که در ذهن ثبت شده است. به همین علت توصیه می‌شود هنگامی که به مطالعه مطالب درسی می‌پردازیم، پس از هر پاراگراف بهتر است نکات آن را به یاد آورده و بازگو کنیم، این عمل موجب طبقه‌بندی بهتر مطلب در حافظه شده و ما را نسبت به ثبت درست مطلبی در حافظه‌مان، مطمئن می‌سازد.

به هر حال استفاده از فنون مؤثر مطالعه می‌تواند هم مطالعه را لذت‌بخش‌تر کند و هم بازده یادگیری در حین مطالعه را افزایش دهد.